

KINNITATUD

Harku valla Pangapealse

Lasteaia direktori 04.12.2024

käskkirjaga nr 1-1/7

PANGAPEALSE LASTEAIA ÕPPEKAVA

Kooskõlastatud lasteaia hoolekoguga 30.10.2024

Kinnitatud pedagoogilises nõukogus 02.12.2024

SISUKORD

1	LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	3
2	LASTEAIA ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED	4
4	LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ EESMÄRGID	7
5	RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ KORRALDUS.....	8
6	VALDKONDADE ÕPPE JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA SISU.	9
7	6-7 AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	20
8	LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	23
9	LASTEAIA ÕPPEKAVA RAKENDUMINE JA ARENDAMINE.....	29
10	PANGAPEALSE LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE KORD.	29

1 LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1 Üldinfo

Pangapealse Lasteaed asub Harjumaal Harku vallas Muraste külas Pangapealse tee 2a ja Pangapealse Lasteaia Montessori rühm Tilgu tee 53 (2020a). Lasteaed on Harku valla omandil põhinev koolieelne lasteasutus, mis võimaldab lastehoidu ja alushariduse omandamist lastele pooleteisest eluaastast kuni seitsmenda eluaastani. Lasteaed alustas tegevust 18. veebruaril 2008 a. Rühmade nimed on: Vihmajütsid, Tähejütsid, Pilvepõnnid, Lainekratid, Tuulekratid, Päikesepõnnid ja Montessori. Lasteaed on avatud 7.00-18.00, vajaduspõhine valverühm kuni 18.30

1.2 Lasteaia visioon ja missioon

MISSIOON

Pangapealse Lasteaed on alusharidust pakkuv, innovaatiline, lapsest lähtuv, mängu- ja õpikeskkond ning pidevas elukestvas arengus.

VISIOON

Oleme loonud lastele sobiva keskkonna, kus lapsest saab enastjuhtiv õppija, kus ta on vaba oma loometegevustes- õpetaja on koos lapsega uurija, avastaja, õppija.

1.3 Struktuur

Lasteaias tegutseb seitse rühma 1,5-7 aastastele lastele.

1.4 Lasteaia omanäolisus ja traditsioonid.

Kaasaegselt sisustatud maja ja ruumikas saal loovad head tingimused laste füüsiliste ja vaimsete võimete arendamiseks. Pangapealse Lasteaia prioriteetideks on pärimuskultuuri väärtustamine ja terviseedendus.

Muusikategevustes on lastel võimalus tutvust teha kandlemänguga. Kandlemängu väljundiks korraldatakse igal aastal Kandlepäev, kuhu on oodatud kõik Harku valla ja naabervaldade lasteaiad ja koolid. Lastel on olemas rahvariide motiividega seelikud ja vestid. Personalile on rahvuslikus stiilis kleidid. Õppeaasta lõpus korraldatakse Harku valla lasteaedadele Pangapealse Lasteaia Tantsupäev. Koolieelsetele rühmadele toimub traditsiooniline mälumäng - Mõttelind.

Traditsiooniks on saanud sportlikud üritused kogu lasteaia meeskonnaga, personalile on loodud võimalus käia ujumas ning ühiselt võetakse osa erinevatest matkadest. Personal on eeskujuks lastele tervisliku eluviisi kujundamisel. Lastele luuakse hea füüsiline ja vaimne õpi- ja kasvukeskkond. Lastele on tagatud turvaline liikumisvabadus ning võimalus eralduda sisekoridoris mängusaarele, kus saab mängida erinevates tegeluskeskustes ning kuulata lõõgastavaid muusikaheliseid. Lasteaia mängusaarele on lisaks loodud õppekõök, kus omavahel kombineeritakse nii teoreetiline kui ka praktiline pool. Lapsed saavad kasutada kööki koos õpetajaga tervislike toitude valmistamiseks, tutvumaks erinevate toiduvalmistamise viisidega, erinevate toiduainete ja toidukäsitlemise hügieeniga. Õppekava poolt on plaanitud 6-7aastaste lastega kokandustegevused kaks korda kuus. Lasteaias tähtsustatakse tervislikku eluviisi ja toitumist. Õuel on seiklusrada, mida täiustatakse järjepidevalt. Õppetegevuse läbiviimiseks õues kasutatakse õppekoda - Käbila. Liikumistunnid viib läbi liikumisõpetaja nii saalis kui õues. Talvel suusatakse ja kelgutatakse. Eelkooliealistele lastele toimub liikluskasvatus ja jalgrattamatkad. Lasteaia

õppekavas rõhutatakse õppevaldkondade lõimumise tähtsust. Õppimine toimub projektõppe meetodil. Käime erinevatel aastaaegadel õppekäikudel ja matkadel.

Lasteaia loovustuba annab suure võimaluse tegeleda süvendatult kunstiga ja mitmete teiste loovtegevustega. Loovustoas juhib protsessi kunstiõpetaja, teised loovtegevused toimuvad rühmaõpetaja eestvedamisel rühmas või õues. Laste loovtöödest korraldatakse näitusi ringgaleriis. Voolimise üheks väljundiks tegeletakse keraamikaga, mida vajadusel kasutatakse maja dekoreerimiseks ja meenete valmistamiseks. Kunstitegevuse kvaliteedi tagamiseks on iga rühma lapsed jagatud kaheks grupiks, kes tunniplaani alusel kordamööda kunstiõpetaja hoole all loova kunstiga tegelevad.

2 LASTEAIA ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED

Pangapealse Lasteaia õppekava aluseks on Vabariigi Valitsuse 01.09.2008 jõustunud “Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava”.

Õppekava on kinnitanud lasteaia direktor, kuulates ära hoolekogu arvamuse ja pedagoogilise nõukogu ettepanekud.

Pangapealse Lasteaia õppekava on töövahend, mis suunab Pangapealse Lasteaias käivate laste õppe- ja kasvatustsükli. Võttes aluseks lasteaia õppekava, koostavad rühmaõpetajad oma rühma õppeaasta tegevuskava (eesmärgid, põhimõtted ja korraldus), arvestades laste vanust, rühma eripära, rühma traditsioone ja lastevanemate soovet.

Lasteaia õppekava määrab kindlaks, milline on:

- Lasteasutuse liik ja eripära;
- Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
- Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus;
- Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ja korraldus;
- Erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus;
- Lastevanematega koostöö põhimõtted ja korraldus;
- Õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Pangapealse Lasteaia Montessori rühm lähtub Association Montessori Internationale (AMI) 3–6 a vanuserühma õppekavast ning Koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast. Rühma õppe- ja kasvatustegevus tugineb AMI 3–6 õppekavale, mis katab ka riiklikus õppekavas nõutud üldoskused.

Montessori rühm tegutseb liitühmana, kuhu kuuluvad lapsed vanuses 2,5–7 aastat. Iga laps läbib õppekava individuaalselt ja omas tempos 3–4 aasta jooksul. Õppetegevusi planeeritakse igale lapsele individuaalselt vastavalt tema arenguvajadustele. Montessori pedagoogika järgi ei hinnata lapse arengut vanuse järgi, st ei ole norme, kuhu kindla vanuse saabumisel jõuda. Riikliku õppekavaga ettenähtud üldoskuste täitmist jälgitakse 6-7aastaste laste puhul koolieelsel õppeaastal.

3 LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ PÕHIMÕTTED

- Pangapealse Lasteaia õppekava toetub Eesti eelkoolipedagoogika traditsioonidele ja üldõpetuslikule tööviisile. Olulisel kohal on erinevate valdkondade lõimumine. Lõimumine on valdkondade õppesisu, üldoskuste ja erinevate tegevusliikide ühendamine tervikuks, kus võimaldatakse õppida toas ja õues ning läbi mitmete mooduste: mängimine, ehitamine, näitlemine, lugemine, meisterdamine, kirjutamine, laulmine, muusika kuulamine, kleepetöö, voolimine, maalimine, õppekäigud, matkamine, tantsimine, sport, jutustamine, arvutamine, vaatlemine, õppemängud, mängupeod ja palju muid tegevusi laste soovil.
- Tööviiside ja meetodite valikul arvestatakse pedagoogilisi printsiipe: terviklikkus, lastepärasus, elulähedus, iseseisvus, aktiivsus, koduloolisus, individuaalsus.
- Pangapealse Lasteaia üldõpetusliku õppe- ja kasvatustegevuse aluseks on projektil põhinev kava. Õppetegevuses kasutame põhimõtet „kergemalt raskemale, lihtsamalt keerulisemale, lähemalt kaugemale.“
- Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nende vahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.
- Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisel, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.
- Mängu kaudu õppimist soodustavad arenguliselt sobivad mängu- ja õppevahendid. Laps tegutseb ja õpib oma rütmis.
- Õpetajal on usk lapse võimetesse ja arengusse, ta motiveerib lapsi ja annab positiivset tagasisidet sooritatud tegevustest.
- Lapsevanemad ja lasteaia personal teevad koostööd ja neil on ühine vastutus lapsele soodsa arengukeskkonna loomisel, tema arengu ja õppimise toetamisel.
- Pangapealse Lasteaia õppekava ja rühma projektikavad on paindlikud s.o õpetajad võivad muuta planeeritud teemasid, tegevusi, üritusi jne vastavalt vajadusele ja ühiskonnast tingitud muudatustele.
- Õppeaasta lõpus annab õppe- ja kasvatustööst ülevaate õppeaasta aruanne.

Pangapealse Lasteaia õppe- ja kasvatustöö moto:

KÕIK OTSUSED LÄHTUVAD LAPSEST.

Kasvatamine ja arendamine toetub lapse loomulikule huvile ümbritseva vastu. Lapsed õpivad erinevalt ning üht õppimisviisi ei saa eelistada teisele. Õpetamisel kasutatakse erinevaid õpistiile: visuaalset, auditoorset, kogemuslikku. Erinevate laste jaoks osutub parimaks erinevate meetodite ja lähenemiste kasutamine. Tähelepanu pööratakse nii õpetamisele kui õppimisele st. olulised on nii õpetamise protsess kui ka õpitulemus.

3.1 Õpikäsitus

Õppimise olemus lapsest lähtuva käsitluse puhul:

- õppimisel on rõhuasetus uurimisel ja avastamisel;
- õppimine on edukam, kui see toimub sotsiaalses situatsioonis (grupis, tegevuses);
- õppimine peab toimuma võimalikult loomulikes oludes; õppides tahavad lapsed olla tegevuses subjektid, mitte aga täiskasvanu tehtud valikute objektid.

Lapse roll lapsest lähtuva käsitluse puhul:

- lapsed osalevad planeerimisel, arutavad koos õpetajaga, kuidas leida vastuseid neid huvitavatele küsimustele ja probleemidele;
- laps on uudishimulik, esitab küsimusi avastamiseks maailma enda ümber;
- laps osaleb aktiivselt õppimisprotsessis;
- laps õpib erinevates olukordades;
- laps uurib, õpib ja tegutseb koos õpetaja ning eakaaslastega; arutleb, vaatleb, vestleb, uurib raamatuid, mängib;
- laps sünteesib uue kogemuse varem õpituga ja rakendab seda mängus ning vabategevuses;
- laps jagab teadmisi teiste lastega, räägib oma avastustest ja kogemustest;
- laps õpib mängides.

Õpetaja roll lapsest lähtuva käsitluse puhul:

- õpetaja püstitab pikki ja lühiajalisi lapsest lähtuvaid kasvatuslikke ning õpetuslike eesmärke;
- õpetaja analüüsib oma tööd lähtuvalt püstitatud eesmärkidest;
- õpetaja teeb koostööd lastega; arutleb koos lastega, mida uurida ja kuidas leida vastuseid jne;
- õpetaja arvestab projektide planeerimisel lapsi huvitavate teemadega;
- õpetaja tunneb ja analüüsib lapse arengut;
- õpetaja uurib, õpib ja tegutseb koos lastega, suunab lapsi kogetu ja õpitu põhjal järeldusi tegema ning seoseid leidma varem õpituga;
- õpetaja toetab lapse vajadusi ja huve ning tekitab lastes uusi huviobjekte;
- õpetaja annab lapsele positiivset tagasisidet sooritatud tegevusest;
- õpetaja usub lapse võimetesse ja arengusse; õpetaja motiveerib lapsi;
- õpetaja suunab last koostööle, suunab jagama oma teadmisi teistega;
- õpetaja suunab ja juhendab lapse mängu;
- õpetaja loob erinevaid tegutsemisvõimalusi, aitab lapsel õpitut igapäevaelus kasutada;
- õpetaja käitub nii, et laps muutub järjest iseseisvamaks;
- õpetaja lähtub lapse individuaalsest arengust ja vajadustest;
- õpetaja tagab laste emotsionaalse heaolu;
- õpetaja kindlustab laste kaasahaaratuse;
- õpetaja toetab kollektiivkasvatust.

Arengukeskkond pakub lapsest lähtuva käsitluse puhul:

- valikuvõimalusi;
- harjutamise võimalusi;
- turvalisust ja emotsionaalset heaolu;
- tuge ja juhendamist;
- eakohaseid mängu- ja õppevahendeid;
- võimalust tegutseda väikeses grupis ja individuaalselt.

Lasteaia õppe-kasvatustegevustes toetutakse järgmistele pedagoogika põhimõtetele:

- laste arendamisel lähtutakse laste ealistest ja individuaalsetest iseärasustest;
- suurt tähelepanu pööratakse laste mängule, mänguvahenditele, nende eakohasusele ja otstarbele;
- oluline on erinevate meelte arendamine ja kasutamine tegevustes;
- toetutakse lapse isetegemise printsibile ja eduelamuse kogemisele;
- läbi erinevate vahendite suunatakse lapsed meeskonnatööle ja õpetatakse probleemi lahendamise oskust;
- oluline tähtsus on laste kasvukeskkonnal;
- oluline on lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;

- arendatakse tihedalt kodu ja lasteasutuse koostööd;
- olulisel kohal on eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine;
- lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö.

4 LASTEAIJA ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ EESMÄRGID

- Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärk on toetada lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset järjepidevat arengut kodu ning lasteasutuse koostöös.
- Üldeesmärgist lähtuvalt on õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja ülesanded järgmised:
 - Luua lapsekeskne kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut toetav arengukeskkond. Tagada turvatunne ja eduelamused ning toetada lapse loomulikku huvi hankida teadmisi, oskust lahendada probleeme ja saada kogemusi ümbritseva elu, looduse ja ühiskonna nähtuste kohta.
 - Soodustada lapse suhtlemisoskuse arengut, mille tulemusel kujuneb vastutus- ja algatusvõime ning eetiline käitumine, soodustada lapse kasvamist aktiivseks vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeliseks, oma otsusele ja tunnustatud käitumisnormidele vastavalt käituvaks ning vajadusel oma käitumist korrigeerivaks, teiste suhtes avatuks, teisi arvetavaks, tundlikuks ja koostöövalmis inimeseks.
 - Mängu, loovtegevuse, eakohase töö ja õppimise kaudu suunata lapse positiivse minapildi ja üldoskuste arengut ning toetada last ümbritseva maailma mõistmisel ja tervliku maailmatunnetuse kujundamisel.
 - Eesti kultuuritraditsioonide ja üldkultuurile toetudes omandab laps eakohasel tasemel põhiteadmisi ümbritsevast keskkonnast ja tervise hoidmisest ning huvitub erinevatest valdkondadest.
 - Toetada ja abistada vanemaid õppe ja kasvatus küsimuste lahendamisel, vajadusel nõustada neid.

Antud eesmärgid ja ülesandeid täidab lasteasutus õppe- ja kasvatusprotsessi kaudu. Õppe- ja kasvatusprotsess on eesmärgipäraselt korraldatud õppimine ja sellega seotud suunavate, nõustavate, analüüsivate, ja kasvatuslike tegevuste korraldamine.

5 RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ KORRALDUS

5.1 Lasteaia õppeaasta

- 5.1.1 Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31.augustini
- 5.1.2 Aktiivne planeeritud õppeperiood algab oktoobrist kuni mai teise nädala lõpuni. Septembrikuus toimub laste arengu jälgimine, mille tulemusel seatakse eesmärgid õppeaastaks ja laste poolt valitud projekti teemad kaardistamine. Suvekuudel (juuni ja august) toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulisel õuetegevusel. Juulikuu on lastele puhkuse kuu.
- 5.1.3 Lasteaia õppeaasta eesmärgid valitakse ja kinnitatakse pedagoogilises nõukogus. Õppeaasta eesmärgid on fikseeritud lasteaia aasta tegevuskavas.
- 5.1.4 Lasteaia ürituste plaan koostatakse juunis ja kinnitatakse pedagoogilises nõukogus iga õppeaasta alguses. Lasteaia ürituste plaani koostamisel lähtutakse lasteaia õppeaasta eesmärkidest, temaatikast, traditsioonilistest üritustest, rahvuslikest tähtpäevadest, laste huvidest ja pedagoogide ettepanekutest. Lasteaia ürituste plaan on nähtav Pangapealse lasteaia kalendris. Vanematele tehakse ürituste plaan teatavaks rühmakoosolekul kaks korda aastas. Ürituste muutused kajastatakse e-päevikus Eliisis ja õppeaasta aruandes.
- 5.1.5 Lasteaia muusika-, liikumise- ja kunstitegevuse ajaline plaan koostatakse iga õppeaasta alguses. Ajaline plaan on paindlik st. vajadusel võimaldab teha muudatusi. Ajaline plaan lisatakse õppeaasta tegevuskava juurde.

5.2 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldamine

- 5.2.1 Rühma õppeaasta eesmärgid lähtuvad lasteaia üldeesmärkidest, õppekava eesmärkidest ja laste ealistest oskustest. Õppeaasta eesmärgid, põhimõtted ja korraldus täidetakse Eliisis õppeaasta alguses, kuid hiljemalt 1. oktoobriks.
- 5.2.2 Rühma/tugispetsialistide (Lisa 9-10) projektikavad on ajaliselt paindlikud. Projektikavade eesmärgid ja osaoskused planeerib õpetaja vastavalt õppeaasta eesmärkidele, projekti teemad tulenevad laste huvidest või ühiskonnast tingitud vajadusest. Projektikavad on nähtavad ELIISis ja kinnitatakse projekti lõppemisel või õppeaasta lõpus.
- 5.2.3 Päevakava koostamisel arvestatakse laste vanust ja rühma eripära.
- 5.2.4 Õppe- ja kasvatustegevus Pangapealse majas tugineb rühma päevakavale, mis määrab ära vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogide poolt kavandatud lõimitud õppe- ja kasvatustegevused.
- 5.2.5 *Montessori rühma päeva kõige olulisem osa on kolmetunnine töötükk, mille käigus lapsed segamatult tegutsevad. See võimaldab neil ise omale tegevust valida ning seda tehes sügavalt keskenduda, mis võimaldab uusi oskusi ja teadmisi paremini omandada. Väga oluliseks peetakse Montessori pedagoogika puhul ka õues, eriti vabas looduses veedetud aega. Sellest lähtuvalt kuuluvad Pangapealse Lasteaia Montessori rühma päevakavasse järgmised tegevused järgmises järjekorras:*
 - rühma avamine
 - hommikusöök
 - töötükk
 - lõunasöök
 - uneaeg/puhkeaeg
 - õueminnek
 - tuppatulek, väike puhkus
 - õhtuode
 - õueminnek
 - rühm suletakse

- 5.2.6 Rühma tegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi. Tegevusi kavandatakse nii, et lastel oleks võimalik teha valikuid. See õpetab iseseisvalt tegutsema ja oma tulemuste eest vastutama.
- 5.2.7 Õppetegevuse korraldust kajastavaks dokumendiks rühmas on Eliisi e-päevik. Tegevused kantakse päevikusse igapäevaselt. Eliis on nähtav lapsevanemale. *Montessori rühmas õppetegevuse ülesmärkimiseks kasutatakse programmi Transparent Classroom.*
- 5.2.8 Mitteaktiivsel õppeperioodil (juuni, august) on põhirõhk õpitu kinnistamisel, individuaalsel töötl ja mängulisel õuetegevustel, mille tegevused kajastatakse e- päevikus Eliisis.

6 VALDKONDADE ÕPPE JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA SISU.

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

6.1 Mina ja keskkond (projektide teemad)

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on:

Laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kultuuri traditsioone kui ka oma rahvuse kultuuri traditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses;
- on tuttav ealiste robotiliste vahenditega ja teab programmeerimise esimesi samme.

Valdkonna mina ja keskkond sisu:

- sotsiaalne keskkond-mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- looduskeskkond- kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- tehiskeskkond- ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond;
- Digikeskkond ja robotilised vahendid - algtaseme programmeerimine vastavalt ealiste vahenditega, meediakasvatus ja digivahendite kasutamine õppetegevusteks.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust, huvist ja teda ümbritsevast keskkonnast (sotsiaalne keskkond, loodus ja tehiskeskkond, tervise- ja liikluskasvatus);
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima mängu ja igapäevatoimingute kaudu leidma probleemide lahendusi kasutades erinevaid vahendeid;
- võimaldatakse lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ja aistingute abil-vaadeldes, nuusutades, maitstes, kompides, kuulates helisid;
- lõimitakse erinevaid tegevusi;
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis märgatu kohta küsimusi esitama, küsimustele vastuseid leidma, märgatust ja kogetust järeldusi tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

6.2 Keel ja kõne

Keelt ja kõnet arendatakse kõikides tegevustes (olmelistes toimingutes, õppekäikudel, vestlustes, vaatlustel, mängudes, kunsti-, liikumise-, muusika- jne tegevustes). Igas tegevuses on kõnearenduslik osa.

Laps omandab kõnet eelkõige täiskasvanut matkides, seega õpetaja kõne peab vastama kirjakeele normidele. Grammatilised vormid omandatakse lauses.

Hääldamine areneb suumotoorika-mängude, silbi- ja häälikumängude, diktsiooni- ja välteharjutuste läbiviimistega. Last ergutatakse harjutusi matkima, neis aktiivselt osalema.

Sõnavara laiendamine toimub erinevate sõnamängude abil: tegevuste, nähtuste, esemete ja nende omaduste nimetamine, sõnade tähenduse täpsustamine, sõnade moodustamine, liitmine ja tuletamine. Samuti läbi lastekirjanduse kuulamise ja tegevusi saatva kõne kaudu.

Jutustamine arendamine toimub olu- ja seeriapiltide abil; sündmusest või vahetust praktilisest tegevusest jutustamisega. Esemete, olendite ja nähtuste kirjeldamine. Lavastusmängud. Ümberjutustused. Jutukeste täiendamised: lõpp, algus, pealkiri.

Lugema ja kirjutama õppimine algab raamatuga tutvumisest ja lapsele ettelugemisest. Sõnades häälikute eristamine ja nende järjekorra määramine. Sõnade võrdlemine häälikkoostise alusel ja häälikute võrdlemine kõla alusel. Tähtede õppimine ja sõnade kokkulugemine. Loetud sõna kontrollimine tähenduse järgi. Kirjatehnilised harjutused erinevate vahenditega.

Kõne ja keele arendamise eesmärk:

Laps:

- on igapäevases suhtluses aktiivne vestleja, küsimuste esitaja ja suudab olla ka kuulaja rollis;
- suudab sobivate sõnadega väljendada oma mõtteid, arvamusi, tundeid ja teadmisi;
- tunneb huvi raamatute ja lastekirjanduse vastu;
- kasutab kõnes õiget hääldust, grammatilisi vorme ja lauseehitust;
- saab aru kuulatud eakohasest tekstist ja oskab seda ümber jutustada;
- omandab lugemise-kirjutamise alusoskused.

Keele ja kõne valdkonna sisu:

- kuulamine ja kõnelemine;
- keelekasutus (hääldamine, sõnavara, grammatika);
- suhtlemine;
- lastekirjandus;
- dramatiseeringud;
- lugemise ja kirjutamise esmased oskused;
- jutustamine.

Õppe- ja kasvatusgevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käeline tegevus, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud);
- lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (sõnade häälimine ja häälikute määramine sõnas, sõnas teistest pikema hääliku tajumine jmt) mänguliselt ja igapäevatoimingutega seostatult;
- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi.

6.3 Matemaatika

Laps alustab juba väiksena esemete vaatlemist. Ta tunnetab maailma kõikide meeltega. Ümbritsev maailm koosneb esemetest ja nähtustest. Laps õpib esemeid kirjeldama: algul õpetaja abiga, hiljem iseseisvalt ning järjest detailsemalt.

Matemaatikast arusaamine tugineb reale käelistele, sõnalistele ja mõttelistele tegevustele, mille abil laps hakkab ruumis ja ajas orienteerumisel kasutama erinevaid oskussõnu.

Matemaatika õppesisu koosneb järgmistest põhitegevusest: loendamine, järjestamine, rühmitamine, samaväärse hulga moodustamine, hulga püsimine, mõõtmine, terviku ja osa võrdlemine ning modelleerimine ja konstrueerimine.

Matemaatika eesmärgid:

Laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes;
- konstrueerib jooniste põhjal;
- omab algteadmisi programmeerimisest.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- arvud ja loendamine, hulgad, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid;
- ruumiline ja süsteemne mõtlemine;
- programmeerimise algõpe.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;

- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm) kasutades selleks lisaks igapäeva keskkonnale Arvumaad;
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist-erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu;
- luuakse ja leitakse uusi lahendusi nii konstrueerimisel kui ka programmeerimisel.

Matemaatiliste mõistete kinnistamist võimaldavad: ümbritsev loodus, ehitised, transport jne. Õppe- ja kasvatustegevustes omandatu kinnistub jalutuskäikudel metsa, veekogu äärde, laste igapäevastes tegevustes ning mängudes. Matemaatika õppimist ja matemaatikast arusaamist soodustavad näpumängud, liisusalmid, vanasõnad ja mõistatused.

6.4 Kunst

Kunstitegevustes (joonistamine, maalimine, voolimine, meisterdamine, kleepimistöö) saab laps oma mõtteid ja tundeid loovalt väljendada. Kogu kujutatav tegevus on ühendatud mänguga.

Tähtis on lapse kogemus, tema elamus, tema eriline maailma nägemine, tema rõõm ja rahulolu. Kunstiline tulemus on teisejärguline. Lapse värvimaailm on eriline ja suhtumine värvidesse on tingitud emotsioonidest. Värvide tutvustatakse lapsele lihtsate esemete, looduse ja praktilise tegevuse kaudu.

Kunstitegevuste kaudu areneb lapse:

- vaatlusoskus;
- kehataju ja ruumiline mõtlemine;
- vormi- ja värvitaju;
- erinevate materjalide tundmine ja tajumine;
- töövahendite tundmine ja käsitlemisoskus;
- materjalide säästliku kasutamise oskus;
- valikute tegemise oskus.

Kunstiõpetuse eesmärgid:

Laps:

- tunneb rõõmu loovast enes väljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna kunst sisu:

- voolimine sh savist keraamika voolimine;
- joonistamine;
- maalimine;
- meisterdamine;
- kujundamine, disainimine-objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- kunsti vaatlemine ja sellest vestlemine;
- kujutamine ja väljendamine-mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu väljendada oma maailmanägemust;
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlusel tehtud tähelepanekuid;
- kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist, pildiseeriat;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovaalt kombineerida;
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ja ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, joonistatakse nii liivale, kivile, puidule või kombineeritakse erinevaid materjale;
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel moel, milliseid materjale ja tehnikat kasutas ning kuidas tööga rahule jäi;
- kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

6.5 Muusika

Muusikaõpetus annab lapsele positiivse emotsionaalse laengu ja süvendab muusikahuvi. Muusika aitab mitmekülselt rikastada laste tundeelu, fantaasiat ning loovust.

Muusikaõpetuse põhiosad on: muusika kuulamine, laulmine, rütmiline liikumine ja mäng lastepillidel. Kõik need tegevused on omavahel tihedas seoses ning moodustavad ühtse loomeprotsessi.

Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine ja lastepeod annavad lapsele suurt rõõmu, elamusi, mõjutavad tundmusi ja teadvust ning aitavad süvendada rahvustunnet. Lastepeod toimuvad vabas ja sundimatus õhkkonnas - saab laps esinemisjulgust ja positiivse emotsionaalse kogemuse.

Muusikaõpetuse eesmärgid:

Laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- kuulab erinevaid muusikapalasi ja suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- julgeb ja tahab esineda lastepidudel;
- väljendab ennast loovaalt erinevates laulumängudes;
- mängib erinevaid lastepille, koputab rütmi ja väljendab ennast muusikaliselt;
- teab, et on olemas erinevad kultuurid ja muusikad;
- suudab ennast loovaalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu.

Valdkonna muusika sisu

- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- laulmine;
- pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis- loomingu- võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalsed aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;

- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, muusika on igapäevaelu osa- nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis- rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- muusikapalade valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

6-7-keelne väikekandle mängu õpetus (5-7aastased)

Kandleõpetuse eesmärgid:

Laps:

- teab väikekandle pillihoidu, käte asendit, kehahoidu;
- oskab algoskusi väikekandlemängus nt. katmistehnika;
- oskab saata kandlel lihtsamaid lastelaule;
- teab lihtsamaid duure: I astme, II astme, V astme akorde.

Kandlemängu sisu:

- väikekandle mäng üksinda ja koos teistega;
- väikekandle kuulamine õpetaja esituses;
- väikekandle mäng lastelaulu ja rahvaluule saateks;
- rütmiline koputamine ja pillilugude välja mõtlemine, kasutada selleks väikekannelt ja kehapilli.

Kandlemängu kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- muusikapalade valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

6.6 Liikumine

Liikumine on lapse tegevuste ja mängude loomulik osa. Liikumisõpetuses saab laps kogeda liikumisrõõmu. Regulaarne eesmärgistatud harjutamine baasmotoorikal põhinevate kehaliste harjutustega võimaldab täiustada omandatud ning kujundada uusi liigutusoskusi.

Lapse kehalise arengu tagavad harjutuste mängulisus ja mitmekesisus; lapse huvi ja aktiivsus; lapse positiivne kogemus; pidev kordamine, täiustamine erinevate vahendite, võtete meetoditega; harjutuste järkjärguline keerulisemaks muutmine.

Liikumisõpetuse eesmärgid:

Laps

- suudab end pingutada sihipäraseks tegevuseks;
- suudab tegutseda aktiivselt ja loovalt kehaliste harjutustega;
- osaleb sportlikes mängudes, on kujunenud ausa mängu põhimõtted;
- kogeb erinevaid tundeid ja emotsioone: liikumisrõõm, võitmine, kaotamine jm;
- oskab eakohaseid kehalisi põhiliikumisi;
- on mitmekülgselt kehaliste võimetega: osavus, kiirus, vastupidavus;
- on huvitatud igapäevasest aktiivsest liikumisest ja spordist;
- tunneb huvi sportlike tulemuste ja edusammude vastu;
- kasutab elementaarseid hügieeni- ja ohutusnõudeid;
- on hea füüsilise tervise ja rühiga;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu.

Valdkonna liikumine sisu.

- kehalise kasvatuse alased teadmised - ohutus, enesekontroll, hügieen;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad, talvel lisaks suusatamine

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega;
- peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist. Regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema, mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

6.7 Eesti keel kui teine keel

Lapsed, kelle kodune keel ei ole eesti keel, omandavad eesti keelt eesti õppekeelega rühmas. Keelekümbelus toimub lõimitult igapäeva tegevuste ja mängu kaudu, kasutatakse erinevaid meetodikaid. Vajadusel koostatakse individuaalne arenduskava.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

Laps

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtluses.

Valdkonna Eesti keel kui teine keel sisu:

- kuulamine;
- kõnelemine;
- Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks Eesti keelt kuulata ja omandada tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetavad ümbritsevad esemed ja praktilised tegevused;
- pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele;
- kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks huvitavaid olukordi ka väljaspool lasteaeda;
- korraldatakse õpitut erinevates suhtlussituatsioonides;
- keeleõpet seostatakse teiste tegevustega - liikumine, muusika, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas, kodus;
- valitakse mitmekesised pildirikkad ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

6.8 Kokandus (6–7 aastat)

Eesmärgid ja eeldatavad tulemused:

- tunneb enamlevinud toiduaineid;
- oskab abistada lihtsamate toitade valmistamisel ja köögi koristamisel;
- tunneb erinevaid toiduvalmistamise viise (keetmine, küpsetamine, praadimine, külmtöötlemine);
- teab, mis on toidupüramiid;
- oskab lauda katta;
- teab hügieeninõudeid köögis;
- arvestab teistega, on abivalmis ja sõbralik.

Kokanduse sisu:

- Kokandus on planeeritud tegevus 2 korda kuus. (noorematel 1x kvartalis)
- Omavahel kombineeritakse nii teoreetiline, kui ka praktiline pool. Teoreetiline pool koosneb erinevatest vestlustest, vaatlustest, töölehtedest ja õppemängudest, mis sisaldavad nt toiduainete ära arvamise, maitsmise, kompimise või lõhnade eristamise teel. Praktilise poole käigus degusteeritakse toiduaineid või valmistatakse teemakohane toit.
- Tegevuse käigus antakse teavet erinevatest toiduainetest; nende kasulikkusest ja kahjulikkusest. Lapsed puutuvad kokanduses kokku ainult toidu külmtöötlemisega. Toidu kuumtöötlemine jäetakse juhendajale.

Kokanduse kavandamine ja korraldus:

- Töökorraldus köögis ja hügieen:
 - anda teavet hügieenist toiduvalmistamisel (käte pesemine, juuste kinnitamine, toidu läheduses ei tohi kõhida ega aevastada jne);
 - kujundada puhtuse ja korraarmastust köögis (toiduga ei tohi mängida, enda järel tuleb alati koristada laud ja pesta nõud);
 - anda teavet ohutusest köögis (ettevaatlik tuleb olla kuuma ahju ja pliidi läheduses);
 - ettevaatlik peab olema kuuma veega ja seda kasutavad ainult täiskasvanud;
 - teada toiduainete säilituskohti (külmkapis säilivad toiduained, pimedas kapis kuivained).
- Toidu valmistamine:
 - laps tutvub erinevate toiduainetega;
 - laps tunneb puu- ja juurvilju ning marju, muna- ja piimatooteid, teraviljatooteid, kala- ja lihatooteid. Oskab neid eristada vaatlemise ja maitsmise teel;
 - laps teab, mis on tervislik toit ja oskab sellest rääkida;
 - laps osaleb toiduvalmistamisel (ainult külmtöötlemine);
 - laps oskab kasutada lihtsamaid köögitarbeid;
 - laps hoiab puhtust ning koristab enda järel köögi;
 - laps oskab iseseisvalt valmistada lihtsamaid toite.
- Laua katmine ja söömine:
 - laps tunneb erinevaid lauanõusid;
 - oskab katta lauda;
 - laps oskab süüa noa ja kahvliga;
 - laps on söögilauas viisakas (ei luristata, kõhides paneb käe suu ette, küünarnukke ei hoia laua peal, supitaldrikut kallutab väljapoole, söömise lõpetamisel paneb noa ja kahvli taldrikul kokku).
- Nõude pesemine ja köögi koristamine:
 - laps oskab enda järel nõusid pesta;
 - laps oskab pühkida lauda;

- laps teab, mis on jäätmete sorteerimine;
- laps teab, et toiduvalmistamisel ja söömisel kasutatud nõud ning söögiriistad tuleb panna oma kohale tagasi.

6.9 Meediakasvatus 5-7aastased

Laps sünnib meediakeskkonda ning enamik, mida me maailmast teame põhineb meedial. Selleks, et laps orienteeruks meediakeskkonnas on vaja varakult teada meediakirjaoskust. Meediakasvatus on seotud tihedalt üldoskuste ja erinevate ainevaldkondadega ning meediakasvatuse õpetamine toimub lõimitult igapäevastes õppe- ja kasvatustegevustes. Meediakasvatuse eesmärgid kajastuvad projektikavades üldoskuste eesmärkide juures.

Meediakasvatuse eesmärk:

Laps:

- on vähem manipuleeritav meedia stiimulitest;
- on teadlik virtuaalse keskkonna etiketist;
- on teadlik algtaseme meediakirjaoskusest ehk oskab meedias orienteeruda;
- oskab otsida meedia kaudu vajalikku teavet;
- mõistab meediasõnumi erinevaid aspekte;
- oskab kasutada meediat oma sõnumi edasiandmiseks.

Meediakasvatuse sisu:

- meediasõnumite (piltide, helide, tekstide jne) tõlgendamine ehk tähenduste üle arutamine;
- meediasõnumite loomine; raamatute koostamine, ajalehed, lühikesed animatsioonid jne;
- enese väljendamine meediavahendite abil;
- tehniliste vahenditega tutvumine.

Meediakasvatuse kavandamisel:

õpetaja aitab lapsel:

- reflekteerida meedia kohta käivad uskumused ja hoiakud;
- koguda informatsiooni eri poolte vaatenurki silmas pidades;
- kontrollida kriitiliselt tõendeid;
- luua asjakohased meediasõnumid erinevaid meedia loomise vahendeid kasutades.

6.10 Montessori õppevaldkonnad, sisu ja eesmärgid

Montessori õppetegevused jagunevad viieks ainealaks ehk valdkonnaks:

1) Igapäevaelu harjutused

Igapäevaelu harjutused on igapäevased tegevused, mis on laste jaoks valmis seatud eraldi harjutustena. Igal harjutusel on nii otsesed kui ka kaudsed eesmärgid ning need annavad lapsele palju enam kui vaid eluks vajalikke oskusi. Rühmaga liituval lapsel aitavad need harjutused oma uue keskkonna ja sealse kombestikuga kohaneda. Laps õpib nii enese kui ka keskkonna eest hoolitsema ning mõistab, et paljud tegevused ei ole vaid iseenda, vaid kogu rühma hüvanguks. Nii areneb ühiskonnataju.

Igapäevaelu harjutuste peamised eesmärgid on järgmised:

- koordineerimise, üld- ja peenmotoorika arendamine;
- keskendumisvõime arendamine;
- lapse iseseisvuse toetamine;
- kaudne ettevalmistus teisteks valdkondadeks (nt käelihaste tugevdamine pliiatsiga kirjutamiseks);
- loogilise mõtlemise arendamine;

- tundlikkusperioodide* vajadustele vastamine;
- soodumustega* arvestamine;
- kodu ja rühma vahelise silla loomine;
- tahtejõu arendamine.

Igapäevaelu harjutused jagunevad viide rühma:

- 1) Ettevalmistavad harjutused, mis õpetavad keerulisemate harjutuste osaoskusi, rühma sobivat käitumist ning töövahendite käsitlemist. Siia kuuluvad näiteks tooli kandmine, vee kallamine, voltimislinikud jne.
- 2) Enese eest hoolitsemine ehk enesekohaste oskuste omandamine, näiteks kätepesu, riietusraamid eri tüüpi kinnitustega, saabaste vikimine jne.
- 3) Keskkonna eest hoolitsemine, läbi mille õpitakse kollektiivi heaks panustama. Siia kuuluvad näiteks lilleseade, lauapesu, põranda pühkimine jne.
- 4) Kontroll liikumise üle ehk jooneldamine ja vaikusemärg, mis aitavad arendada üldmotoorikat ja enesekontrolli.
- 5) Head kombed ehk sotsiaalsete oskuste omandamine. Nende harjutustega õpitakse käitumist erinevates sotsiaalsetes situatsioonides, näiteks tervitamine, viisakas vahele segamine, kitsas kohas möödumine jne.

* Tundlikkusperioodid ja soodumused on Montessori terminid. Mõlemad juhivad lapse arengut ning käitumist ning neist sõltub, mida ja kuidas laps parajasti õppida võiks.

2) Meeltevahendid

Meeltevahendid aitavad lapsel oma meeli teravdada ning esimestel eluaastatel keskkonnast ammutatud infot ajus kategoriseerida ja struktureerida. Mida teravamad on lapse meeled, seda lihtsam on tal vastu võtta ja ajus kategoriseerida ka uut informatsiooni. Kuna 3–6 vanuserühmas lapsel on abstraktse mõtlemise areng alles algusjärgus, pakuvad meeltevahendid abstraktseid teadmisi käegakatsutaval kujul.

Meeltevahendite peamised eesmärgid on järgmised:

- meelte teravdamine;
- ajus informatsiooni klassifitseerimise ja kategoriseerimise abistamine;
- aitavad lapsel maailma paremini tundma õppida;
- võtmed maailma: tekitavad lapses huvi eri teemade vastu ning loovad aluse tulevaste teadmiste jaoks;
- matemaatilise mõtlemise arendamine (loogiline mõtlemine, ruumilisuse ja mõõtmete eristamine, kümnendsüsteemi eelharjutused jne);
- abstraktse mõtlemise arendamine.

Meeltevahendid jagunevad viie meele järgi nii:

- 1) Nägemismeele vahendid jagunevad omakorda viieks:
 - a. mõõtmete eristamine (nt roosa torn);
 - b. värvide eristamine (värvikarbid);
 - c. kujundid (nt geomeetrilised kujundid);
 - d. kolmemõõtmelisuse tajumise eristamine (nt binoomkuup);
 - e. kujundite moodustamine ja tajumine (nt ehituskolmnurgad).
- 2) Kuulmismeele jaoks on kaks vahendit: helitopsid helitugevuste eristamiseks ja kellad helikõrguste eristamiseks.
- 3) Maitsemeele teravdamiseks on maitsepudelid põhimaitsete eristamiseks.
- 4) Haistmismeele teravdamiseks on mitu komplekti lõhnatopse.
- 5) Kompimismeele vahendid jagunevad omakorda neljaks:

- a. tekstuur ja kuju (nt liivapaberiplaadid);
- b. kaal (raskusplaadid);
- c. temperatuur (nt soojuspudelid);
- d. stereognostilised vahendid (nt geomeetrilised kehad).

3) Emakeel

Kõige rohkem mõjutab lapse keele omandamist täiskasvanu, mistõttu Montessori rühma täiskasvanud kasutavad korrektset ja rikkaliku sõnavaraga keelt, et ka lapse eneseväljendus kujuneks sarnaseks. Emakeelele pööratakse palju tähelepanu ning nii suulist keelt, kirjutamisoskust kui ka lugemisoskust arendatakse mitmekülgsest.

Emakeele valdkonna peamised eesmärgid on järgmised:

- suulise keele puhul on eesmärk ladus eneseväljendus;
- kirjutamise puhul on eesmärk loovkirjutamine;
- lugemise puhul on eesmärk mõistev lugemine.

Emakeelevahendid ja -harjutused jagunevad nii:

- 1) Suulise keele tegevused jagunevad kaheks:
 - a. Sõnavara rikastamine, sh sõnavarakaardid, meeltevahendite omadused jne.
 - b. Keele täiustamine, sh luuletused, eneseväljendus, küsimus- ja keelemängud jne.
- 2) Kirjutamine jaguneb samuti kaheks:
 - a. Ettevalmistavad harjutused, sh häälikumäng, liivapaberitähed, metallkujundid jne.
 - b. Kirjutamisharjutused, sh tahvlile ja paberile kirjutamine, suur ja väike algustäht jne.
- 3) Lugemisharjutused jagunevad neljaks:
 - a. Lihtne lugemine, sh lugemiskarbid, liigituskaardid jne.
 - b. Sõnaliigid, sh detektiivimäng, verbi aspektid jne.
 - c. Sõnavara täiustamine, sh vastandsõnad, sünonüümid jne.
 - d. Lauseanalüüs, sh lauseliikmete järjestus jne.

4) Matemaatika

Montessori rühmas peetakse matemaatika puhul väga oluliseks abstraktsete mõistete esitamist käegakatsutaval kujul. Nii hakkab laps matemaatikat sügavamalt mõistma ning see on talle kasuks ka kooliastme matemaatikat õppides. Matemaatikavahendid võimaldavad lapsel teha tehteid, mis kuuluvad tavaliselt algkooli kolmandasse või neljandasse klassi, kuid selle põhjuseks ei ole mitte akadeemiline ambitsioonikus, vaid arusaamine, et just selles eas on laps käegakatsutavate vahendite abil võimeline neid teadmisi omandama.

Matemaatikavahendid jagunevad kuude rühma, millest igal on oma eesmärk:

- 1) Arvud 1 kuni 10. Hulga mõistmine, numbri sidumine arvuga, nulli mõistmine. Kasutusel arvupulgad, loendamispulgad jne.
- 2) Kümnenndsüsteem. Kümnenndsüsteemi tutvustamine, numbrikohtade mõistmine, liitmine, lahutamine, korrutamine ja jagamine 10 000 piires. Kasutusel kuldsed helmed, märgimäng, tekstülesanded jne.
- 3) Loendamine 1 kuni 1000. Kümnete ja teistkümnete tutvustamine, järjest ja hulgakaupa loendamine. Kasutusel loendamistahvlid, loendamisketid jne.
- 4) Põhitehete mällu talletamine. Liitmine ja lahutamine 18 piires, korrutamine ja jagamine 91 piires. Põhitehete põhjal käib tulevikus kogu ülejäänud peast arvutamine. Kasutusel liitmismadu, korrutushelmed, jagamistahvel ja helmed jne.

- 5) Üleminek käegakatsutavast abstraktseks. Liitmine-lahutamine, korrutamine-jagamine miljoni piires järjest abstraktsemal kujul. Kasutusel arvelauad, arvude hierarhia, jagamine katseklaasidega.
- 6) Murrud. Ühest väiksemate arvude tutvustamine, liitmine ja lahutamine sama nimetajaga, korrutamine ja jagamine täisarvuga. Kasutusel murruringid.

5) Kultuur

Selle valdkonna eesmärk on näidata lapsele, kui suur ja põnev on maailm, milles me elame, milliseid põnevaid nähtusi ja teadmisi seal leidub. Peamine eesmärk on ärgitada lapses kõige maailmas toimunu ja toimuva vastu huvi, mis kanduks edasi kooliikka. Kultuuri valdkonna alla kuuluvad järgmised teemad:

- Ajalugu, sh kell, Rooma kaar jne.
- Geograafia, sh liivapaberigloobus, puslekaardid jne.
- Botaanika, sh lehekujud, taime osade pusled jne.
- Zooloogia, sh loomariühmade pusled, määratluskaardid jne.
- Kunst, sh molbertil maalimine, sõejoonistus jne.
- Teadus, sh katsed magnetite, staatilise elektri, õhuga jne.

7 6-7 AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

Eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu erinevate valdkondade sisusid lõimides. Lapse valmisolek õpingute alustamiseks kujuneb kogu koolieelse aja jooksul.

Valmisoleku kujunemist mõjutavad nii sünnipärased eeldused ja võimed kui ka kasvukeskkond, milles laps elab ja areneb, aga ka lapsevanemad ja õpetajad, kes lapsega suhtlevad ja tema arengut suunavad.

7.1 Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldub tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

6-7 aastane laps õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel:

- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- rakendab mängudes loovat oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle;
- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teisele selgitada;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;

- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

7.2 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse - taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone, motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada, õpiraskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

6-7 aastane laps õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel:

- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru ja reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt-tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

7.3 Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavad ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

6-7 aastane laps õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel:

- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- tahab ja julgeb suhelda-huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- loob sõprussuhteid;
- saab aru oma- võõras-ühine tähendusest;
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- selgitab oma seisukohti.

7.4 Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

6-7 aastane laps õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel:

- suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone- rõõmu, viha – sobival viisil väljendada;
- kirjeldab oma häid omadusi ja oskusi;

- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- algatab mängu ja tegevusi;
- tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

Üldoskuste kujundamisel toetutakse õppeprogrammile „Samm-sammult“. Samm-Sammult metoodika on teaduspõhine programm, mille eesmärgiks on toetada laste sotsiaalsete oskuste arengut ja vähendada sotsiaalsete oskuste puudumisest tulenevaid probleeme õpetades lastele empaatiat, tunnetega toimetulekut ja probleemide lahendamise olulisi samme. Tegemist on ennetusprogrammiga, mida rakendatakse kõikidele rühma lastele, mitte ainult teatud sihtrühmale.

Samm-Sammult programm õpetab järgmisi oskusi neljas valdkonnas, õpetajatele on abiks Samm-sammult metoodika õpijuhendid.

I ÕPIOSKUSED

Õpioskuste valdkonnas õpivad lapsed:

1. Kuulama
2. Keskenduma
3. Kasutama sisekõnet (enesejuhtimine)
4. Ennast kehtestama

II EMPAATIA ARENDAMINE

1. Ära tundma ja mõistma enda ja teiste emotsioone
2. Hakkama nägema asju mitte enda, vaid teiste vaatenurgas
3. Olema teiste suhtes hoolivad

III EMOTSIOONIDE JUHTIMINE

1. Mõistma tugevaid emotsioone
2. Mõistma oma emotsioone
3. Tugevaid emotsioone maha rahustama

IV SÕPRUSSUHETE LOOMINE JA PROBLEEMIDE LAHENDAMISE OSKUSED

1. Tugevaid emotsioone maha rahustama enne, kui üritavad järgmisi samme kasutades probleeme lahendada
2. Kasutama kahte probleemide lahendamise sammu
3. Sõpru leidma ja hoidma

8 LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lapse arengu jälgimise ja analüüsimise üldeesmärk on koguda informatsiooni, mida saab:

- arvestada lapse individuaalsel arendamisel;
- kasutada tegevuste planeerimisel ja õppekava arendamisel;
- jagada lapsega (edusammud arengus);
- jagada vanematega;
- jagada teiste pedagoogidega/spetsialistidega.

8.1 Lapse arengu hindamine ja korraldus

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu kujunemise toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanematega.

Lapse arengu esmane hinnang saadakse lapsevanema poolt täidetud Lasteaialapse ankeedilt (Lisa 8). Lasteaias kasutatavaid arengu hindamise meetodeid tutvustatakse lapsevanematele.

8.1.1 Lapse arengu hindamine toimub igapäevases õppe- ja kasvatustöö protsessis. Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused (Lisa 1). Pedagoogid jälgivad lapsi vabamängus, igapäevategevustes ja pedagoogi poolt suunatud tegevustes. Lapse arengu hindamisel kasutatakse kõige enam vaatlusmeetodit. Soovitav on märkmeid teha, kasutada võib vaatluslehti või –vihikuid, Eliisi keskkonda. Sobivad on ka kaudsed meetodid: näiteks intervjuud, laste tööde analüüs, e-päevik. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut.

8.1.2 Harku valla Hariduse Tugiteenuste osakonna spetsialist vaatleb õppeaasta alguses (september-oktoober) rühma ja/või individuaalse hindamise käigus lasteaias käivate laste suhtlemisoskusi, kõnet ja kognitiivset arengut. Õpetaja ja/või vastava ala spetsialist teavitab vanemaid kõneravi või arendustegevuste alustamisest ja lõpetamisest, kasutades selleks e-päeviku keskkonda Eliis.

8.1.3 Iga õppeaasta septembris viiakse rühmaõpetaja poolt läbi laste arengu hindamine lähtudes õpivaldkondade eeldavatest vanuselistest tulemustest. Vastavalt hindamise tulemustele seatakse eesmärgid järgnevas õpperioodiks.

8.1.4 Kevadel (märtsikuus) enne arenguvestlusi kontrollib õpetaja üle lapse arengu näitajad, arvestades lasteaias õppekava õppe- ja kasvatustegevuste eesmärgi vanuseti. Kokkuvõttev lapse arengu analüüs fikseeritakse lapse arengu jälgimise kaardil ehk arengukaardil ja 6-7 aastaste arenguanalüüs fikseeritakse koolivalmiduskaardil (Lisa 4) Eliisi keskkonnas. Järgmisel aastal kooliminevate laste arengukaarti eraldi ei täideta, kuna kogu arengut kajastav info on olemas koolivalmiduskaardil. Arengukaart ja koolivalmiduskaart on lapsevanemale nähtav iga õppeaasta 15. aprilliks.

8.1.5 Õppeaasta lõpus koostavad õpetajad rühma laste õppekava täitmise analüüsi tabeli (Lisa 5), arvestades erinevate valdkondade ealisi tulemusi. See võimaldab näha rühma arengutaset terviklikult ja annab teadlikuma võimaluse seada uued eesmärgid järgnevas õppeaastaks, lähtudes laste oskustest.

8.2 Montessori rühma arengu jälgimise põhimõtted

Montessori rühmas nimetatakse õpetajat juhendajaks, kuna tema roll ei ole mitte niivõrd last õpetada, vaid teda tema arenguteel suunata ja toetada. Montessori juhendaja tähtsaim tööriist on lapsevaatlus, mis toimub rühmas kogu päeva vältel. Lisaks planeeritakse vaatlemiseks ka eraldi aeg, mille käigus õpitakse last sügavuti tundma. See aitab mõista, milline on lapse füüsiline, vaimne ning emotsionaalne

areng antud hetkel. Nii saadakse ülevaade lapse oskustest ja huvidest, mis talle meeldib ja mis mitte. Märgatakse paremini ka lapse arengu käigus avanevaid aknaid, nn tundlikkusperioode, mille ajal on eriti soodne aeg mõne uue oskuse omandamiseks. Vaatlusel on kaks peamist eesmärki:

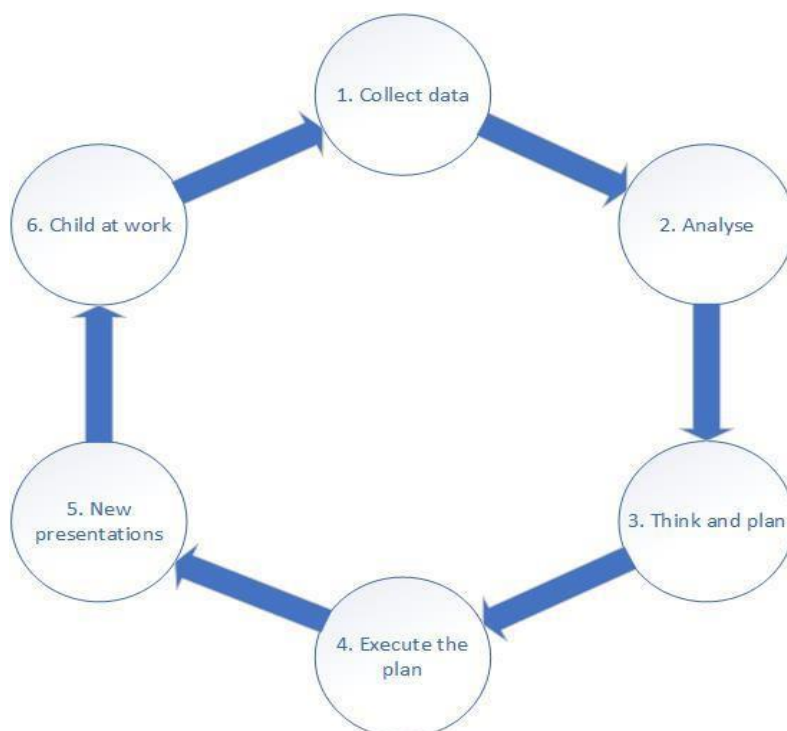
- 1) mõista iga last ja tema vajadusi, et neile vajadustele asjakohaselt vastata;
- 2) kõrvaldada lapse arenguteelt takistused.

Iga last vaadeldakse teatud regulaarsusega, et märgata tema arengut. Vaatlusmärkmehed on süstemaatilised ning võrreldavad, et oleks võimalik neid analüüsida. Vaadeldakse eri aegadel, sest laste käitumine hommikul, enne ja pärast sööki, pärastlõunal on erinev.

Vaatlemine aitab mõista, mis lapse arengus parajasti toimub ja eelkõige mõista, milline tundlikkusperiood lapsel parajasti esil on. Selle põhjal planeeritakse, milliseid õppevahendeid lapsele järgmisena esitleda. Igale lapsele pakutakse tegevusi vastavalt tema individuaalsele arenguvajadusele. Lisaks akadeemiliste oskuste ning õppevahenditega tegutsemise jälgimisele vaadeldakse sotsiaalseid oskusi, lapse rolli rühmaühaamikas jne. Montessori rühmas jälgitakse ka seda, millisel kolmest kuulekuse astmest laps oma arengus on, st kas ta on veel täiesti impulsiivne, kas ta enesekontroll on arenenud sedavõrd, et võimaldab olla kuulekas, või kas ta usub ja usaldab, et kuulekus on positiivne valik, kuna sellega kaasneb talle midagi head ja kasulikku. Lisaks aitab vaatlemine märgata, kui laps hakkab ühest arengujärgust teise üle minema (nt hakkab kooliküpsiks saama), sest siis muutub nii tema käitumine kui ka vajadused. Vaatlemine annab ka võimaluse võrrelda lapse arengut tema eale vastava keskmisega ning annab võimaluse märgata tõsiseid kõrvalekaldeid või mahajäämust.

Lapsevaatluse mudel

Lapsevaatluse mudel (Joonis 1) väljendab korduvat tegevuste tsüklit, mis vaatlemisega seotud on. Esmalt kogutakse vaatluse käigus andmeid. Seejärel analüüsitakse neid andmeid. Kui sama last on vaadelnud mitu täiskasvanut, koondatakse nende andmed analüüsi jaoks. Siit selgub, milliste vahenditega laps töötanud on, kui iseseisvad nad on, kas nad kõhklevad milleski, mis neis huvi äratab jm. Kolmas samm on plaani tegemine. Neljas samm on kavandatud tegevuste elluviimine, et lapse arenguvajadustele vastata. Seejärel tehakse uusi esitlusi. Nüüd töötab laps nii uute kui juba tuttavate vahenditega ning tsükel algab taas: tuleb vaadelda ja andmeid koguda.

Joonis 1. Lapsevaatluse mudel.

Nii andmed kui ka analüüs on esitatud süsteemselt ning piisavalt lihtsalt, et neid saaks kasutada ka teised lapsega seotud täiskasvanud, nt teine juhendaja, assistent või eripedagoog. Dokumente ei jagata lapsevanematele, kuid nende sisu arutatakse arenguvestluse käigus või ka jooksvalt vanematega suheldes.

8.2 Arenguvestluse läbiviimise põhimõtted ja korraldus

Lapse arenguvestlus on usalduslik õpetaja(te) ning lapsevanema(te) vaheline arutelu lapse senisest arengust ja lapse edaspidiseks arenguks soodsate tingimuste loomisest.

Arenguvestluse käigus saab: ühtlustada hinnangut lapse senisele arengule, otsida ja leida sobivaid koostöövõimalusi lasteaia ja kodu vahel lapse arendamiseks, rääkida/arutleda lapsevanema soovidest ja ootustest ning õpetajate tähelepanekutest lapse arengu kohta ja lapse arengu suunamisest koostöös vanemaga, jagada teavet lapse edaspidiseks arendamiseks ja õpetamiseks; vajadusel nõustada.

Arenguvestluse käigus tuleb pöörata tähelepanu vestluse läbiviimise õhkkonnale, olla tähelepanelik vanemate valmisoleku suhtes. Väljendada ennast arusaadavalt. Esmalt esitada positiivne tagasiside ja seejärel suunamist vajav aspekt.

Lapsevanemale antav tagasiside algab ja lõpeb positiivselt, on heatahtlik, aus ja siiras. Probleemide esitamine on konkreetne ning toetub faktidele, mitte hinnangutele.

Lapsevanemalt küsitakse temapoolseid sobivaid lahendusi ja pakutakse omapoolseid võimalusi. Arenguvestluse läbiviimisel saadud info on konfidentsiaalne ja dokumenteeritakse

„Isikuandmete kaitse seaduses“ sätestatud tingimustel.

- 8.2.1 Arenguvestlused toimuvad Pangapealse lasteaia vahemalt üks kord aastas. Juhul kui lapsevanem arenguvestlust ei soovi, kinnitab ta selle allkirjaga arenguvestluse küsimustiku lehel (Lisa 6). Arenguvestlus annab tagasisidet lapse arengust ja õppimisest ning aitab selgitab välja ootused lapse arengule.
- 8.2.2 Arenguvestlused toimuvad rühma meeskonna koostatud arenguvestluste graafiku alusel, kus vanemal on võimalik valida antud aegadest sobiv aeg. Arenguvestluseks on soovitatav valida koht, kus ei ole vestlust segavaid tegureid.
- 8.2.3 Õpetajate ettevalmistus arenguvestluseks: informatsiooni kogumine lapse arengust (lapse arengumapp, lapse arengu hindamise tulemused ja muu õpetaja poolt vajalikuks peetud materjal), ajaplaani koostamine (ühe lapsevanemaga vestluse aeg kuni 45 min). Lapsevanemate vestlusele kutsumine (suuliselt või kirjalikult) saata vähemalt 2 nädalat varem enne kokkulepitut aega.
- 8.2.4 *Montessori rühmas on arenguvestluse aluseks lapse arengu hindamine, st lapse vaatlemine ning vaatlustulemuste analüüsimine.*
- 8.2.5 Lapsevanemal on arenguvestluse ja tagasiside aluseks rühmaõpetaja poolt antud arenguvestluse küsimustik (Lisa 6), mis allkirjastatakse lapsevanema poolt ning tagastatakse rühmaõpetajale. Lapse Arengukaart ehk lapse arengu jälgimise analüüs on vanemale nähtav keskkonnas Eliis.
- 8.2.6 Arenguvestlus lõpeb kirjaliku lühikokkuvõtte tegemisega ja allkirjastamisega lapsevanema ja õpetaja poolt lapse arenguvestluse kokkuvõtte lehel (Lisa 7). Lapse arenguvestluse kokkuvõtte (Lisa 7) leht lisatakse lapse arengumappi, mis jääb rühma. Lapsevanema soovil tehakse koopia ka lapsevanemale.

- 8.2.6 Lapsega vesteldakse tema arengu eesmärkidest ja tulemustest eakohasel viisil ja vormis, kasutades loovust ja mängulisust.

8.3 Lapse koolivalmiduse hindamise põhimõtted ja korraldus

Koolivalmidus on valmisolek minna mänguliselt põhitegevuselt üle õpitegevustele. Valmisolek õpingute alustamiseks kujuneb samm-sammult kogu koolieelse perioodi jooksul. Valmisoleku kujunemist mõjutavad nii sünnipärased eeldused ja võimed kui ka kasvukeskkond, milles laps igapäevaselt elab ja areneb. Koolivalmidus koosneb füüsilisest, vaimsest ja sotsiaalsest aspektist. Omavahel põimudes ja üksteisest sõltudes moodustavad nad terviküsteem, mis aitab lapsel toime tulla koolipoolsete nõudmistega.

- 8.3.1 Lapse arengut jälgitakse lasteaia pedagoogide ja logopeedi poolt kogu koolieelse perioodi.
- 8.3.2 Koolieelikud saavad vajadusel toetava tegevusena logopeedi juures algõpetuse tunde lugemise-kirjutamise eeluskuste, sõnavara ja väljendusoskuste omandamiseks.
- 8.3.3 Koolivalmiduse hindamiseks viiakse läbi vaatlus, mille käigus rühmaõpetajad ja eriaspetsialistid selgitavad välja lapse arengu taseme õppekavas sätestatud üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuste valdkonnaoskustes. Tulemused fikseeritakse koolivalmiduskaardil (Lisa 4), mis väljastatakse lastele, kes on läbinud lasteaia õppekava. Koolivalmiduskaardi esitab lapsevanem koos teiste sisseastumisdokumentidega kooli, kus tema laps asub koolikohustust täitma.
- 8.3.4 Koolivalmiduskaardid säilitatakse lasteasutuses viis aastat.

8.4 Lapse arengumapi koostamise põhimõtted ja struktuur

Lapse arengumapi eesmärgiks on kajastada iga lapse arenemist, kasvamist ja õppimist. Lapse arengumapp on nii lapsele, lapsevanemale kui ka õpetajale lapse arengu jälgimise vahendiks. Õpetajale aitab Lapse arengumapp omakorda näha tema enda kavandatut, mis aitab paremini last tundma õppida ja on aluseks arenguveestlusel.

- 8.4.1 Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp, mis on informatsiooni kogumiseks lapse arengu kohta lasteasutuses. Arengumapp on kogum, mis:
- aitab märgata lapse eripärasid, tegevusi ja arendamist vajavaid valdkondi. Last hästi tundes on kõigil osapooltel võimalus rohkem lapse arengule kaasa aidata,
 - on lapsele huvitav tutvuda, kaasa lüüa ja meenutus tema arengust ja tegevustest;
 - on planeerimise ja hindamise vahend lasteaias;
 - on individuaalse arenguveestluse aluseks lapsevanemaga;
 - on dokumenteeritud korrektselt (kuupäevad) näidates lapse arenemist;
 - on koostatud järjepidevalt.
- 8.4.2 Lapse arengumapp koosneb mitmest osast, mis saadab last lasteaias oldud ajal. Lapse arengumapp antakse lapsele kaasa lasteaia lahkumisel. Kunstitööd antakse lapsele kaasa jooksvalt õppeaasta jooksul. Lapsevanemal on alati võimalus tutvuda lapse arengumapiga.

I osa koosneb:

- lasteaia lapse ankeet;
- lapse arengu jälgimise tulemused arengukaardil;
- arenguveestluse küsimustik (täidab lapsevanem);
- arenguveestluse kokkuvõte;
- arengukaart/IAK, mis on nähtavad Eliisis;

II osa koosneb:

- lapse arengut näitavad iga-aastased joonistused
MAJA, MINA, PEREKOND, LOOM (vabal valikul);
- õppe- ja kasvatustegevuse töölehed vms materjalid;
- õpetaja poolt vabalt valitud teemalehed ja kunstitööd;
- lapse poolt vabalt valitud tööd (õpetaja kirjutab üles, mida laps teose kohta ütleb – NT: Miks sa valisid just selle töö? Mida sa tunned, kui seda pilti tegid/vaatad? Mis on joonistusel hästi läinud, mis vajaks veel harjutamist;
- edusammud spordivõistlustel, konkursitel, näitustel vm osalemised.

8.5 Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus

8.5.1 Erivajadusega laps on käesoleva õppekava tähenduses laps, kelle võimed, tervise seisund või muud eripärad (sh keha-, kõne-, meele- või kognitiivne puue või häire, emotsionaalsed probleemid ja käitumiskasvatusprobleemid, üld- või eriaandekus, keeleline või kultuuriline taust) erinevad keskmiselt sedavõrd, et tavapärase õpikeskkond ning õppe- ja kasvatamisprotsess ei toeta tema võimete arengut piisavalt.

8.5.2 Töö põhimõtted:

1. Erivajadusega laps võtab osa rühma ja lasteasutuse ühistest ettevõtmistest vastavalt oma arengutasemele.
2. Laps mängib ja õpib teistega koos, vajadusel rühmameeskonna või tugiisiku toetusel.
3. Laps omandab teadmisi vastavalt oma arengutasemele ja arengukriisile.
4. Kui lapse areng erineb mõnes valdkonnas keskmisest sedavõrd, et lasteaia õppekavas vastavale vanusele seatud õpieesmärgid ei ole lapse poolt täidetavad, eesmärgistatakse lapse areng individuaalsete arenduseesmärkidega (IAK) antud valdkonnas. Nähtav Individuaalse arengu jälgimise kaardil (Lisa 3) Eliisis.
5. Andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem arendavaid (lisa)ülesandeid. Leitakse võimalusi, et laps saaks kasutada oma tugevust, fantaasiat või oskusi.
6. Koolipikendusega laste puhul tehakse lapsega individuaalset tööd vastavalt toetamist vajavatele valdkondadele, individuaalsed eesmärgid kajastatakse individuaalse arengu jälgimise kaardil (Lisa 3), lähtudes IAK põhimõtetele.

8.5.3 Erivajadustega laste toetamine on meeskonnatöö, kus osalevad rühmaõpetajad, assistendid, erialaõpetajad, tugispetsialistid, lapse tugiisik, kui ta on lapsele määratud ja lapsevanemad. Töö tõhususe ja toimimise eest vastutab tugiteenuste koordinaator.

8.5.4 Erivajaduse väljaselgitamine:

- Lapsevanem informeerib lasteaia meeskonda lapse erivajadusest ja esitab seda kinnitavad dokumendid (nt nõustamiskomisjoni otsus, rehabilitatsiooniplaan jms).
- Õpetaja märkab erivajadust (laps vajab mingis valdkonnas lisatoetust või erinevat lähenemist) lapse vaatluse, vestluse, õppetegevustes osalemise, lapse igapäevase käitumise, suhtlemise järgi rühmas.
- Harku valla hariduse tugiteenuste osakonna spetsialist tuvastab arengulise erivajaduse lapse tegevust vaadeldes või uuringu käigus.

8.5.5 Pangapealse lasteaed teeb koostööd Harku valla hariduse tugiteenuste osakonna tugispetsialistidega: tugiteenuste koordineerija, logopeed, eripedagoog, psühholoog ja sotsiaalpedagoog. Tugispetsialistid selgitavad välja arengulise erivajadusega lapsed ja pakuvad neile erivajadusest lähtuvalt tõenduspõhist abi. Tugispetsialistid nõustavad lastevanemaid ja pedagoogilist personali. Info tugiteenuste vajaduse, läbiviimise ja tulemuslikkuse kohta kantakse lapse arengukaardile (lisa 2).

8.5.6 Laste kõne ja kognitiivset arengut puudutavad erivajadused selgitab välja Harku valla hariduse Tugiteenuste osakonna spetsialistid oktoobriks, õpetajad hindavad lapse pädevusi õppekavas olevate üldoskuste ja õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade eesmärkide järgi.

Lastele, kes vajavad individuaalset arenduskava (IAK), koostatakse see koostöös õpetajate, lapsevanemate, erialaspetsialistide, mida kajastatakse Individuaalse arengu jälgimise kaardil (Lisa 3). Õppeaasta lõpuks tehakse kokkuvõtte IAK rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasisest vajadusest.

- 8.5.6 Logopeed hindab üks kord aastas Montessori rühma lapsed üle, vajadusel on võimalus vanemal peamajas saada logopeedilist abi.
- 8.5.7 Erivajadustega sh andeka lapse arengu toetamisel rakendavad lapsele tegevuste jõukohastamist rühma õpetajad koostöös tugispetsialistiga.
- 8.5.8 Eripedagoogiline/logopeediline abi toimub lasteaia individuaal- ja grupitegevustena.
- 8.5.9 Lapse erivajadused on kirjeldatud Eliisis lapse arengukaardil, mis on nähtav rühmaõpetajale ja lapsevanematele. Arengukaardi tugiteenuste lahtris kajastatakse tugiteenuste kaupa (logopeed, eripedagoog, psühholoog, sotsiaalpedagoog) teenuse vajadus, selle lühike kokkuvõtte ja tulemuslikkus. Süstemaatilist abi saava lapsega tehtav arendustöö on leitav Eliisis lapse tagasiside alt.
- 8.5.10 Kuna laste arengutempo on individuaalne, võib tugispetsialisti abi vajavate laste hulk õppeaasta jooksul muutuda, st et osade laste abivajadus kahaneb, teistel vajadus suureneb või kerkib uus vajadus esile. Seepärast on tugispetsialisti abi õppeaasta kestel paindlik ja vajadusel ümber organiseeritav.
- 8.5.11 Logopeedilist ja eripedagoogilist abi saavate laste nimekiri kinnitatakse direktori/õppealajuhataja poolt kaks korda aastas (oktoobris ja jaanuaris) ning laste arengulised erivajadused fikseeritakse Arno e-keskkonnas.

8.6 Individuaalse arenduskava koostamise põhimõtted ja korraldus

Individuaalne arenduskava (IAK) on kirjalik dokument, mis määrab kindlaks lapse arengulisi ja hariduslike erivajadusi arvestava õppe individuaalsed eesmärgid ja eriabi teenused, mis on vajalikud õppe- ja kasvatustöö eesmärkide saavutamiseks.

- 8.6.1 IAK koostatakse konkreetsele lapsele neis valdkondades, mille arengutase erineb eeldatavast eakohasest arengust ja vajab tavapärasest erinevat lähenemist
- 8.6.2 IAK koostatakse pärast lapse arengu mitmekülgset jälgimist ja lähima arengu tsooni määramist: selle koostamisel osalevad kõik lapsega tegelevad pedagoogid ja lapsevanemad. Konkreetse individuaalse arenduskava koostavad ja selle rakendamise eest vastutavad rühmaõpetajad, vajadusel erialaspetsialistid koostöös lapsevanemaga.
- 8.6.3 IAK kui dokument (Lisa 3) on Eliisi keskkonnas asuva lapse individuaalse arengu jälgimise kaardi sisuline osa, milles individuaalset eesmärgistamist vajavad valdkonnad on vastavalt kujundatud: valdkond on osaliselt eesmärgistatud lapse individuaalsest arengust lähtuvalt. IAK täitmise perioodi kestel lisatakse kaardile vahemärkusi, tähelepanekuid, alaeesmärke ja hinnanguid lapse arengu kui protsessi kohta antud valdkonnas. Õppeaasta lõpuks tehakse kokkuvõtte individuaalsete arengueesmärkide saavutamisest.
- 8.6.4 IAK kui dokumendiga tutvumist kinnitab lapsevanem allkirjaga (digiallkirjastatult) IAK täitmise perioodi alguses ja lõpus.
- 8.6.5 Individuaalne arenduskava kaitseb lapse huvisid ja arvestab tema arengut ning erivajadusi. Individuaalset eesmärgistamist vajav arenguvaldkond esitatakse konkreetsetlapsest lähtuvate õppeeesmärkidena, millest juhinduvad nii lapsevanemad kui ka lasteaia pedagoogid
- 8.6.6 Individuaalse arenduskava rakendamisel on neli etappi:
 - 1. Lapse arengutaseme esialgne analüüsimine (rühmaõpetaja). Koostöös lapsevanemaga konsulteerimine vajadusel erispetsialistidega (psühholoog, perearst, eriarstid).

2. Lühi- ja pikaajaliste eesmärkide püstitamine lapse arendamiseks. Individuaalse arenduskava koostamine konkreetseks perioodiks (nt kolm kuud, poolaasta või õppeaasta)
3. Õpetamine ja arendamine ning oluliste muutuste fikseerimine, mis kajastuvad lapse Individuaalse arengu jälgimise kaardil ja e-päevikus.
4. Hinnangu andmine lapse saavutustele ja sellele vastavalt individuaalse arenduskava korrigeerimine või lõpetamine. (Lisa 3)

Hinnangu andmise aluseks on individuaalse arenduskava tulemuste analüüs. Sõltuvalt sellest, kas eesmärkides püstitatu on omandatud täielikult, pole omandatud või on omandatud osaliselt, loetakse arenduskava täidetuks või osaliselt täidetuks.

Kui täitmata on jäänud olulisi eesmärke või mitmed eesmärgid on osaliselt täidetud, siis tuleb antud IAK-d analüüsida, muuta, täiendada ja edasi arendada.

Kui eesmärkide realiseerimise tulemused on positiivsed, loetakse IAK täidetuks.

9 LASTEAIA ÕPPEKAVA RAKENDUMINE JA ARENDAMINE

➤ Õppekava rakendamisel ja arendamisel arvestatakse erinevate õppekavade määratlustega ning nende vaheliste seostega. Oluline on kooskõlastada ja siduda õppekava erinevaid valdkondi ning vähendada nendevahelist lõhet. Õppekavade rakendumise analüüsimine ja arendamine on pidev protsess. Selleks tuleb sisehindamise käigus süstemaatiliselt jälgida õppekavade rakendumist ning lähtuvalt rakendumise analüüsist arendada ja täiendada õppekavasid. Olulisel kohal on pedagoogide vaheline koostöö.

➤ Lasteaia õppekava rakendumist analüüsitakse üks kord aastas – mai- juuni. Projektõppe rakendumist analüüsitakse kaks kord aastas (jaanuari ja juuni kogemusseminarid) ning vastavalt sisehindamise plaanile. Lähtuvalt õppekava rakendumise analüüsist koostatakse vajadusel lasteaia õppekava arendustöö plaan. Õppekava arendamiseks moodustatakse töörühm. Töörühm esitab õppekava muudatused ja täiendused vastavalt õppekava arendustöö plaanis esitatud tähtajale.

10 PANGAPEALSE LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE KORD.

Õppekava täitmist analüüsitakse ja kava täiendatakse vajadusel igal aastal vastavalt lastevanemate, hoolekogu ja pedagoogilise nõukogu ettepanekutele.

Vajadusel korrigeeritakse lasteasutuse arengusuundi ja täpsustatakse lasteasutuse arendamise eesmärke.

Õppekava korrigeerimisel ja muutmisel lähtutakse järjepidevalt sisehindamistulemustest (pedagoogide ja personali ettepanekud, lastevanemate ootused ja soovid).

Lasteaia õppekava muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga. Õppekava uuendamise, vajadusel muutmise korraldamise eest vastutab lasteasutuse õppejuht.

Lasteaia õppekava kinnitab direktor käskkirjaga